

Урок №4

Тема: Події 1917–1918 рр.

Алгоритм роботи під час уроку:

- опрацюй § 3 підручника,
- закріпи та перевір свої знання, заповнивши лист самоконтролю (виконуй в зошиті),
- за можливості використовуй додаткові матеріали.

Запам'ятай дати:

- **1 лютого 1917 р.** — початок Німеччиною необмеженої підводної війни.
- **Лютий 1917 р.** — Лютнева революція в Росії.
- **Квітень 1917 р.** — вступ у війну США.
- **Грудень 1917 р.** — укладення перемир'я на Східному фронті.
- **Вересень–жовтень 1918 р.** — капітуляція Болгарії й Туреччини. Розпад Австро-Угорщини.
- **11 листопада 1918 р.** — Комп'єнське перемир'я. Кінець Першої світової війни.

■ Витрати основних учасників Першої світової війни

Воєнні витрати основних учасників Першої світової війни					
млн дол.					
Країни Антанти				Країни Четверного союзу	
Англія	США	Франція	Росія	Німеччина	Австро-Угорщина
24,143	17,337	11,208	7,658	19,894	5,438

Людські втрати основних учасників Першої світової війни							
млн осіб							
Країни Антанти				Країни Четверного союзу			
Франція	Англія	Росія	США	Німеччина	Австро-Угорщина	Османська імперія	Болгарія
1,4	0,743	Близько 2	0,2	2	1,8	0,5	0,155
Італія	Сербія	Румунія	Японія				
0,7	0,4	0,8	0,07				

■ Комп'єнське перемир'я

Характеристика	
Учасники	• Німеччина і країни Антанти
Дата	• 11 листопада 1918 р.
Умови	<ul style="list-style-type: none"> • Німеччина зобов'язувалася: <ul style="list-style-type: none"> — вивести протягом 15 днів війська з території Бельгії, Франції, Люксембургу; — покинути Ельзас і Лотарингію, Румунію, Австро-Угорщину та Туреччину; — відмовитися від Брестського та Бухарестського мирних договорів; — капітулювати з території Східної Африки; — звільнити лівий берег р. Рейн; — територію колишньої Російської імперії німецькі війська мали покинути тільки тоді, «коли союзники визнають, що для цього настав момент, беручи до уваги внутрішнє становище цих територій»; — передати союзникам 5 тис. локомотивів, 150 тис. вагонів, 5 тис. вантажних автомобілів, 5 тис. гармат, 1700 літаків, 30 тис. кулеметів (згодом зменшено до 25 тис. одиниць), видати 6 дредноутів, 8 важких крейсерів, 10 крейсерів, 300 підводних човнів (хоча реально існувало близько 100) тощо. • Залишалась блокада Німеччини. • Установлювався термін перемир'я — 36 днів

■ Наслідки Першої світової війни

Політичні, економічні й територіальні наслідки

- Змінився склад головних дійових осіб у світовій політиці:
 - революція в Росії виключила країну з числа впливових країн світу;
 - країни Четверного блоку (Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина) зазнали поразки і випали з числа країн, які визначали світову політику;
 - позиції Англії та Франції послабилися внаслідок зростання впливу США та Японії;
 - перестали існувати імперії: Німецька, Російська (хоча згодом Російська імперія відродилась у формі СРСР), Австро-Угорська, Османська;
 - на території Європи утворилися нові держави: Польська Республіка, Чехо-Словацька Республіка, Королівство сербів, хорватів і словенців (з 1929 р. — Югославія), Австрія, Угорщина, Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія. Це докорінно змінило розстановку сил у Східній Європі. Порушення етнічного принципу під час встановлення кордонів нових держав та амбіції їхніх лідерів перетворили цей регіон на постійне вогнище напруженості.
- Значно змінилися кордони європейських держав: кордони сучасної Європи на 70 % склалися внаслідок Першої світової війни.
- Бойові дії минулої війни призвели до розорення економіки багатьох країн, зокрема промисловості, транспорту, сільського господарства. Так, Росія втратила 60 % національного багатства перед початком війни; Австро-Угорщина — 41 %, Німеччина — 33 %, Франція — 31 %; Англія — 15 %.
- Японія та США примножили свої багатства, оскільки не брали активної участі у війні, а їхні території не були ареною бойових дій.
- Війна прискорила технічний прогрес, сприяла завершенню індустріалізації та заклала принципово нові форми організації та управління виробництвом. Значно посилилось втручання держави у виробництво і його регулювання.
- Великими були людські втрати: 10 млн загиблих, 20 млн поранених і калік, із них 90 % становили військові, а 10 % — мирні жителі. Не менше 6 млн осіб, ослаблених тягарем війни, померло в результаті епідемії грипу «іспанка» 1918—1919 рр.
- Мирне населення, що потерпало від неймовірних труднощів, з якими воно мирилось у перші роки війни, із затягуванням бойових дій почало боротьбу не тільки за свої права, а й проти тих сил, які цю війну розв'язали. Як наслідок у ряді європейських країн спалахнули революції (Росія, Німеччина, Угорщина, Австрія, Фінляндія, Словаччина). В інших були проведені реформи (Англія, Франція, США). В Італії встановилась фашистська диктатура.
- Війна і революції привели до краху монархій: із 41 правлячої династії в Європі після завершення війни залишилося тільки 17.
- Посилились міграційні процеси. Гостро постала проблема біженців. Тільки за 1918—1920 рр. з Росії емігрувало 2 млн осіб.
- Перша світова війна активізувала національно-визвольний рух у країнах Азії та Африки:
 - у Туреччині відбулась національна революція: було скинуто султанат і проголошено республіку на чолі з Ататюрком, який здійснив низку реформ, спрямованих на модернізацію країни;
 - в Ірані до влади прийшли націоналісти, які теж здійснили реформи на зразок турецьких;
 - народ Афганістану захистив свою національну незалежність;
 - у середині 1920-х рр. Китай було об'єднано під владою Чан Кайші, лідера партії Гоміндану. Проте виник конфлікт між націоналістами і комуністами;
 - в Індії англійські колонізатори змушені були піти на розширення представництва індійців в органах влади;
 - розпочався новий етап національно-визвольної боротьби народів, що знаходились у колоніальній залежності. Посилився процес політизації цієї боротьби.
- Перша світова війна вплинула на воєнне мистецтво та методи ведення війни. Уперше з'явилися безперервні фронти, стала масово використовуватися бойова техніка (танки, літаки, машини тощо). Не зайвими виявилися варварські методи ведення війни: використання зброї масового знищення. Уперше війна зачепила всіх громадян воюючих держав. Вагомим чинником війни стала економіка, могутність якої визначала могутність армії

Висновок. Отже, Перша світова війна стала важливим рубежем у розвитку людства. Вона довела єдність і взаємозалежність світу і започаткувала докорінні зміни в економіці, внутрішньополітичному житті, міжнародних відносинах, культурі, а головне — у свідомості й поведінці людей